

STARTTIPAJA KARKKILASSA

Erja Pesu
Karkkilan kaupunki
Erityisnuorisotyöntekijä
Nuorisopalvelut
27.5.2020

JOHDANTO

Syksyllä 2016 pidettiin nuorten työpaja Ruukinpajan kehittämispäivä, jossa mukana olivat pajan henkilöstö, etsivät nuorisotyöntekijät sekä liikunta- ja nuorisosihteeri. Kehittämispäivän keskusteluissa nousi esille huoli nuorten heikoista arjen- ja elämänhallintataidoista heidän tullessaan pajajaksolle. Monelle nuorelle pajajakso räätälöidään henkilökohtaisesti omien voimavarojen mukaan. Osa nuorista on pajalla vain pari päivää viikossa muutaman tunnin kerrallaan harjoittelemassa työelämän perustaitoja, kuten sovittuna aikana paikalle saapumista ja myöhästymisestä tai poissaolosta ilmoittamista. (Pesu 2018, 8.)

Kehittämispäivän aikana käytiin keskustelua ja mietittiin erilaisia vaihtoehtoja, joiden avulla nuoria voitaisiin tukea arjenhallinnan taitojen vahvistamisessa. Keskustelujen tuloksena päätettiin luoda Karkkilaan starttivalmennuksen toimintamalli. Kehittämispäivän keskusteluissa nousi esille ajatus siitä, että jokainen Ruukinpajalle tuleva nuori tulisi ensin starttivalmennukseen, jossa katsottaisiin nuoren kanssa talousasiat ja mahdolliset verkostot kuntoon. (Pesu 2018, 8.)

Toimintamalli esiteltiin kesäkuussa 2018 vapaa-aikalautakunnalle ja siellä nähtiin, että tämän kaltaiselle toiminnalle on tilausta. Vapaa-aikalautakunnassa nostettiin esille ajatus siitä, että starttivalmennuksen avulla on mahdollista pienentää kaupungille lankeavia sakkomaksuja, joita Kela perii maksetuista työmarkkinatuista. Lisäksi vapaa-aikalautakunnassa käytiin keskustelua siitä, että starttivalmennuksen avulla voidaan myös pienentää terveydenhoidon, kuten mielenterveys- ja päihdepalvelujen, menoja. (Pesu 2018, 55.)

1. STARTTIVALMENNUS YHTEISKUNNALLISELLA TASOLLA

Vuonna 2006 voimaan tulleeseen nuorisolakiin sisältyy tavoite nuorten sosiaalisesta vahvistamisesta. Tämä lakiin kirjattu tavoite tarkoittaa sitä, että nuorille tulee suunnata toimenpiteitä, jotka vahvistavat heidän elämäntaitojaan ja ehkäisevät syrjäytymisen. Varhainen puuttuminen nuorten ongelmiin on sosiaalisesti ja taloudellisesti parhain ratkaisu. (Välimäki 2007, 21.)

Starttivalmennus on matalan kynnyksen toimintaa, jossa keskitytään nuorten elämönhallinnan taitojen vahvistamiseen. Starttivalmennuksella pyritään vastaamaan koulutus- ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien nuorten tarpeisiin ja toimintaa on kehitetty 2000-luvun alusta alkaen. Starttivalmennus keskittyy vahvistamaan nuoren voimavaroja ja itseluottamusta sekä aktivoimaan nuorta itseään löytämään tarvitsemansa tukitoimet jatkopolkuaan varten. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2016.) Hannila-Niemelän (2015) mukaan starttivalmennukseen osallistuvat nuoret tarvitsevat usein tukea monella elämän osa-alueella, kuten mielenterveys- ja päihdeongelmissa, arjenhallinnassa ja palveluihin kiinnittymisessä. Lisäksi nuorilla on usein taustallaan yksinäisyyttä ja kiusaamista.

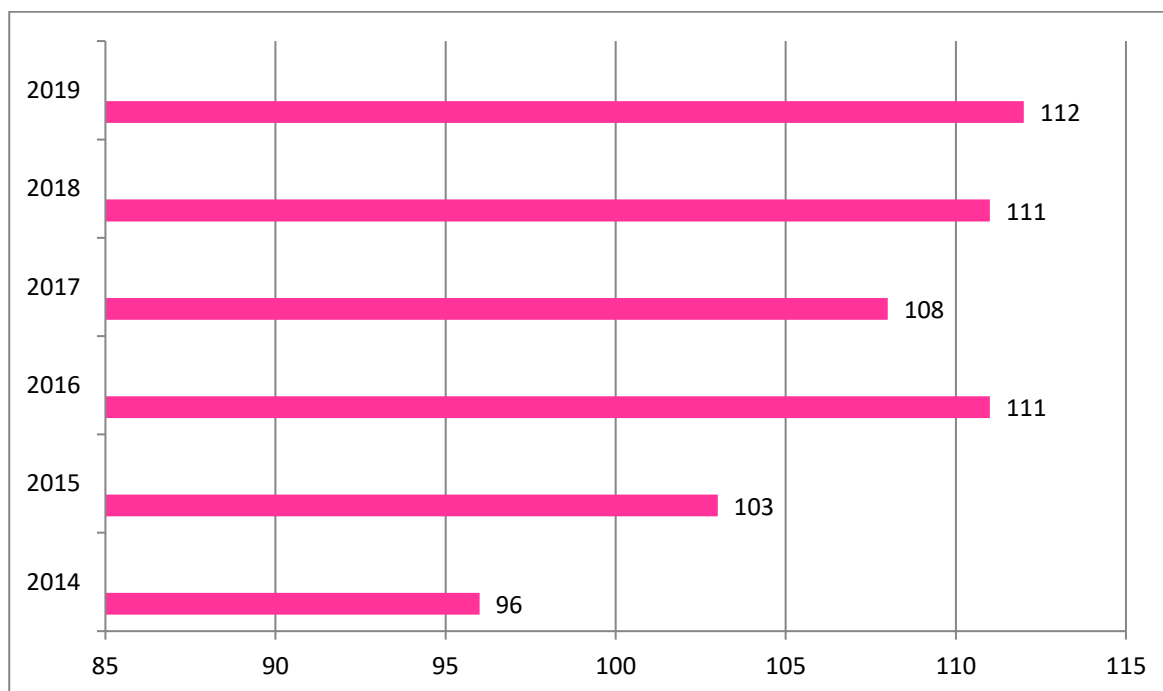
Starttivalmennuksen tavoitteena on nuorten elämän- ja arjenhallinnan vahvistaminen tavoitteellisella ja kokonaisvaltaisella toiminnalla, yksilö- ja ryhmävalmennuksen keinoin. Keskeisessä roolissa on verkoston rakentaminen yhdessä nuoren kanssa. Starttivalmennuksessa keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat TE-palvelut ja sosiaalitoimi sekä etsivä nuorisotyö. (Hannila-Niemelä, 2015.)

Nuorisotyöttömyys, nuorten syrjäytyminen ja jääminen palveluiden ulkopuolelle ovat herättäneet keskustelua yhteiskunnallisella tasolla. Yhä useampi nuori tarvitseekin nykyään kokonaisvaltaista ja intensiivistä tukea kiinnittyäkseen koulutus- tai työmarkkinoille. (Hannila- Niemelä, Oulasvirta-Niiranen ja Pietikäinen 2016, 5.) Hyvinvointipolitiikan käytännöissä nuorten arjenhallinnan vahvistaminen ei ole saanut näkyvää roolia. Syrjäytymisen ehkäisyssä puhutaan paljon koulutus- ja työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, mutta ei oteta huomioon arjenhallintaa voimavarana. Arjenhallintataidot auttavat opiskelu- tai työpaikan löytämisessä sekä pitämisessä ja toisaalta opiskelu- tai työpaikka tukee arjenhallintaa. (Myllynen 2016, 6.)

Nuorisotakuun tarkoituksena on antaa mahdollisuus alle 25-vuotiaille nuorille tai alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille saada opiskelu- tai työpaikka. Nuorisotakuu tarkoittaa sitä, että näille ryhmille tarjotaan mahdollisuutta johonkin toimenpiteeseen, kuten työkokeiluun, opiskeluun, kuntouttavaan työtoimintaan tai työpajajaksoon, kolmen kuukauden kuluttua työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautumisesta. Lisäksi nuorisotakuun tarkoituksena on tukea ja vahvistaa nuoren arjenhallintaa ja itsenäiseen elämään liittyviä taitoja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2017.)

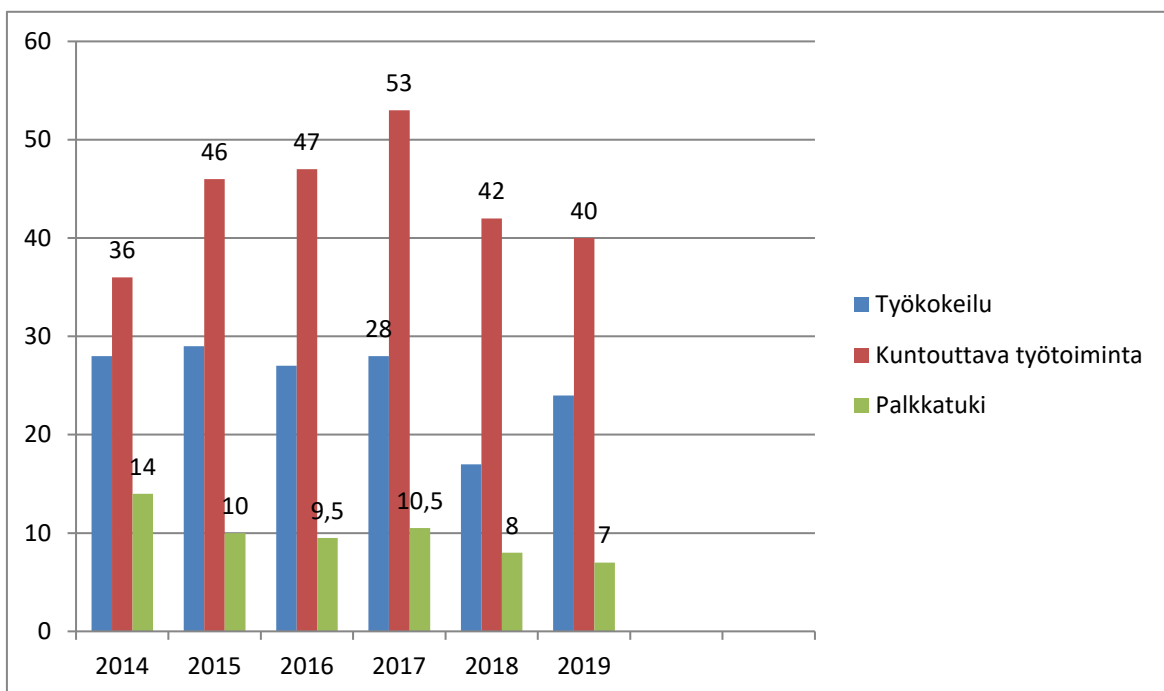
Valtakunnallinen työpajayhdistys on linjannut hallitusohjelmataavoitteissaan vuosille 2019-2023, että nuorisotakuun toteuttamisessa on ohjauspalveluiden lisäksi lisättävä resursseja matalan kynnyksen palveluihin, kuten starttivalmennukseen. (Valtakunnallinen työpajayhdistys 2020).

Valtakunnallisen työpajakyselyn perusteella on havaittavissa (kuvio), että starttivalmennus on vakiinnuttanut asemansa yhtenä työpajatoiminnan valmennusmuotona (Bamming & Hilpinen 2018, 29 , Bamming & Hilpinen 2019, 27,). Starttivalmennus sijoittuu työpajatoiminnan palveluprosessin alkuvaiheeseen tukien nuorten elämänhallintaa ja hyvinvointia. Starttivalmennuksessa nuoria tuetaan heidän suunnitellussa tulevaisuuttaan ja jatkoluille siirtymisessä. (Bamming 2017, 17.)

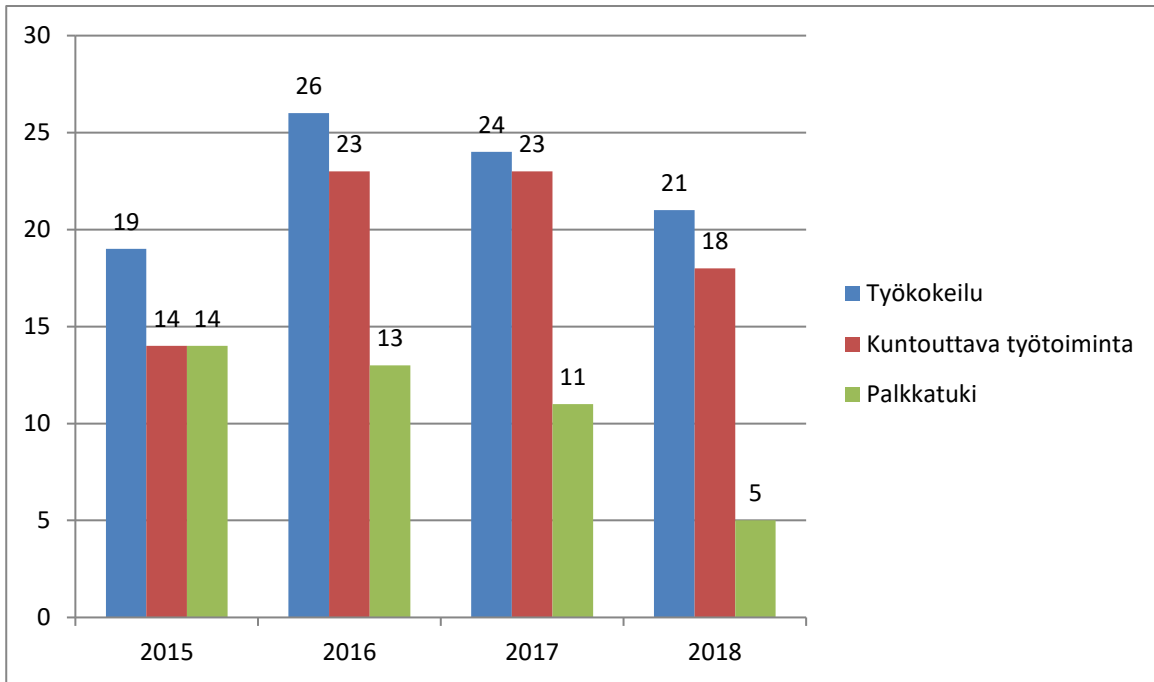
Kuvio: Starttivalmennusta tarjoavien työpajojen lukumäärä vuosina 2014-2019.

Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintoviraston sekä Suomen nuorisotyön tilastojen julkaisemien tilastojen (kuvio) mukaan on nähtävissä, että kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella mukana olevien nuorten määrä on pysynyt korkealla vuosien 2014–2019 aikana (Bamming & Hilpinen 2018, 21 ; Bamming & Hilpinen 2019, 19 ; Suomen nuorisotyön tilastot 2020). Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu pitkään työttöminä olleille henkilöille ja sen tavoitteena on työllistymismahdollisuuksien ja elämänhallinnan parantaminen. Kuntouttava työtoiminta on tarkoituksenmukainen palvelu sellaisille henkilöille, jotka tarvitsevat tukea toimintakyönsä ylläpitämiseen. Asiakkaiden ohjautuminen kuntouttavaan työtoimintaan ilman kuntoutuksellisen palvelun tarvetta johtuu siitä, että työkokeiluun ja palkkatukeen liittyviä säädöksiä on tiukennettu ja työllisyysmäärärahoja pienennetty. (Bamming 2017, 17.)

Kuvio: Työkokeilun, kuntouttavan työtoiminnan ja palkkatuen prosenttimäärät valtakunnallisesti vuosina 2014–2019.

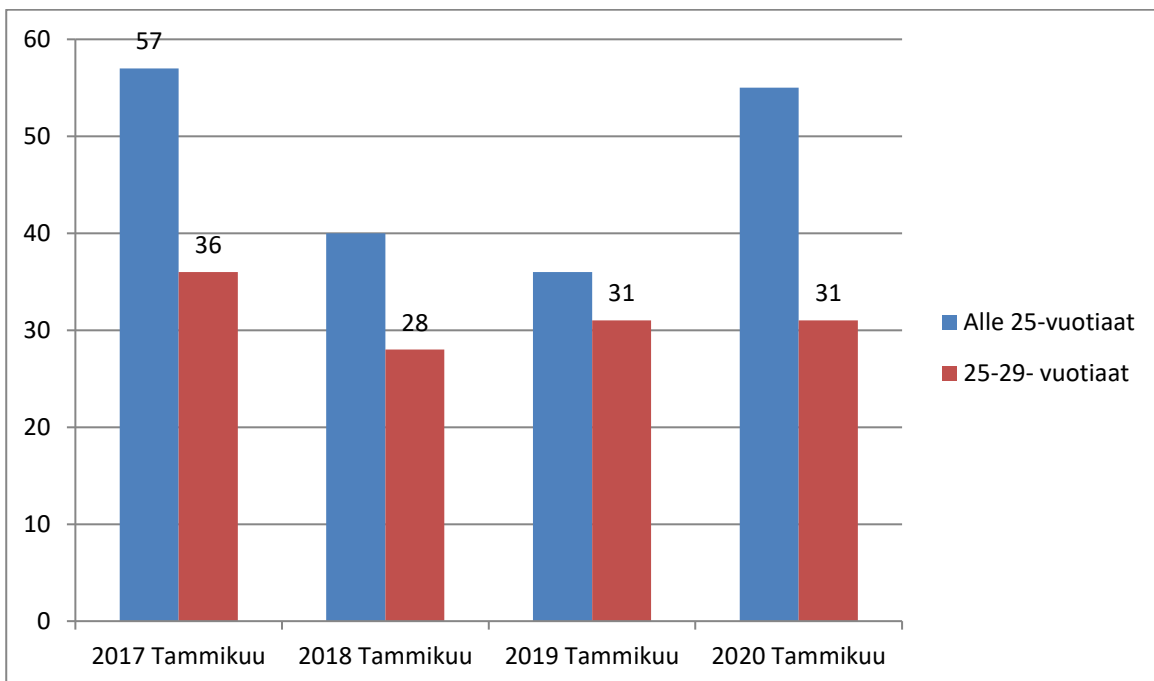
Valtakunnallinen trendi näkyy myös Karkkilassa (kuvio), jossa kuntouttavassa työtoiminnassa mukana olevien nuorten määrä on pysynyt tasaisena jo useamman vuoden ajan.

Kuvio: Ruukinpajan nuorten toimenpiteet 1.1.2015 – 30.4.2018

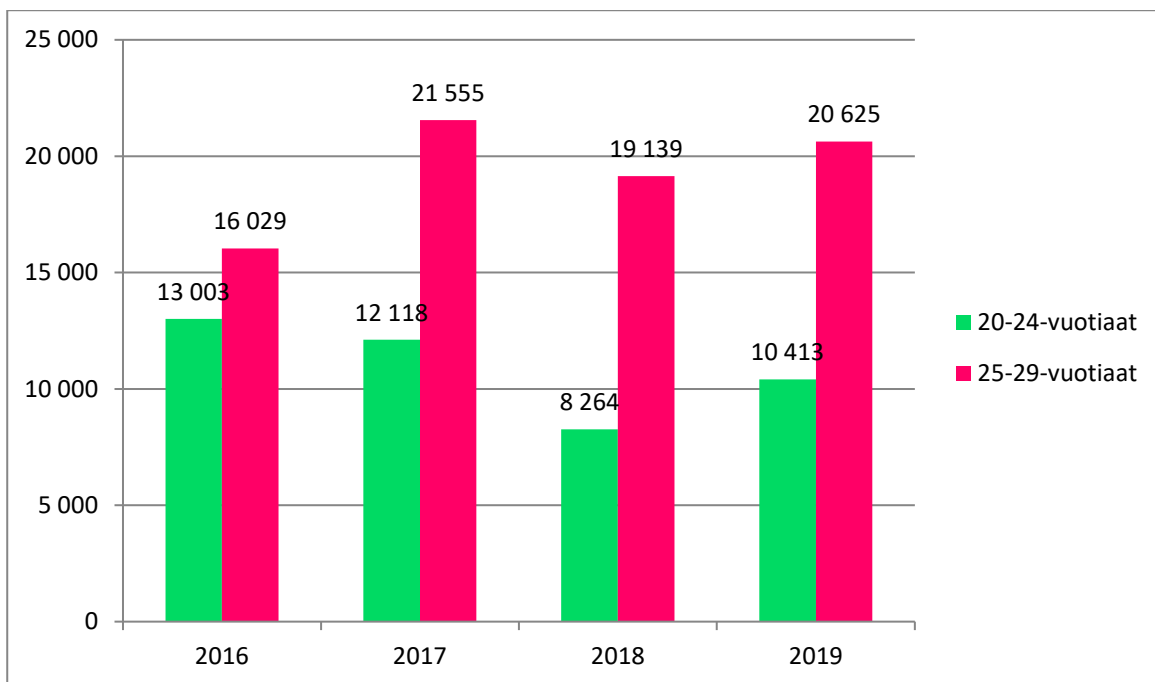
1.1. Nuorisotyöttömyys ja sakkomaksut Karkkilassa

Ely-keskuksen julkaisemien tilastojen (kuvio)mukaan on nähtävissä, että nuorisotyöttömyys on ollut nousujohteista Karkkilassa viimeisten vuosien aikana (Ely-keskus 2018, 4,13 ; Ely-keskus 2020, 4,12).

Kuvio: Nuorisotyöttömyys Karkkilassa

Kelan tilastojen mukaan on myös nähtävissä, että Karkkila on maksanut työmarkkinatukien kuntaosuuksia alle 29-vuotiaista nuorista viimeisten vuosien aikana noin 30 000€ vuositasolla (Kela 2020a). Kela laskuttaa kuntia niistä työttömistä työnhakijoista, joille on maksettu työmarkkinatukea 300 päivää. Valtio ja kunta maksavat työmarkkinatuen puoliksi 1000 päivään saakka, sen jälkeen kunnan rahoitusosuus nousee 70%. Kuntaa ei laskuteta niistä päivistä, jolloin henkilö on ollut mukana työllisyyttä edistävässä palvelussa, kuten työkokeilussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa. (Kela 2020b.)

Kuvio: Karkkilan maksamat työmarkkinatuen kuntaosuudet vuosina 2016-2019.

2. STARTTIVALMENNUS KARKKILASSA

Karkkilassa toteutettava starttivalmennus tarjoaa 16–25 -vuotiaille nuorille matalan kynnyksen toimintaa. Toiminnan tavoitteena on tukea ja vahvistaa nuoren arjenhallinnan taitoa sekä itseluottamusta ja itsetuntemusta yksilövalmennuksen ja ryhmätoiminnan avulla. Starttivalmennus räätälöidään jokaiselle nuorelle henkilökohtaisesti ja nuori voi omien voimavarojensa mukaan osallistua toimintaan 1-4 päivänä viikossa. Nuori voi osallistua starttivalmennukseen työkokeilusopimuksella, kuntouttavan työtoiminnan sopimuksella tai oppilaitoksen kanssa solmitulla sopimuksella. Nuori voi aloittaa valmennuksessa sopimuksettomalla valmennuksella, jolloin nuori voi aloittaa valmennuksessa vaikka heti ja parin viikon aikana mietitään, millä sopimuksella nuori jatkaa valmennuksessa. (Pesu 2018, 47.)

Arjen- ja elämänhallinnan vahvistamiseen liittyviä asioita ovat muun muassa raha-asioihin liittyvät asiat, ruoanlaiton harjoittelu, virallisten asioiden hoitaminen harjoittelu (kuten terveyskeskuksesta ajan varaaminen), sovittuna aikana paikalle saapuminen ja poissaoloista ilmoittaminen. Starttipajalla on harjoitettu budjetointia ja kaupassa käyntiä sekä autettu nuoria Kelan tukien hakemisessa. Sosiaalisten taitojen vahvistamista ja osallisuuden kokemuksen vahvistamista harjoitellaan yhdessä olemisella ja muun muassa keskustelemalla yhteiskunnallisista ja ajankohtaisista asioista. Nuoret ovat saaneet tuoda julki omia mielipiteitään ja keskustelussa on otettu jokaisen näkökanta huomioon.

Nuorten kanssa on yhdessä mietitty retkikohteita sekä yhteisesti tehtäviä ruokia. Kädentaitoja nuoret ovat saaneet vapaasti miettiä käytettävissä olevien materiaalien pohjalta. Kädentaidoissa on käytetty mahdollisimman paljon kierrätysmateriaaleja ja muutenkin starttivalmennuksessa on pidetty esillä kestävän kehityksen periaatteita.

Starttivalmennuksessa on tehty yhteistyötä monen eri tahon kanssa:

Syksy 2018:

Länsi-Uudenmaan Säästöpankki

20.11. Lastenjuhlat (PikkuLeppis)

26.11. Hammashoitola (Perusturvakuntayhtymä Karviainen)

Kevät 2019:

8.2. Karkkipäivät (PikkuLeppis)

26.2. Retki Luksian kauneushoitolaan

28.2. Yhteishaku-ohjaamo (etsivä nuorisotyö, Luksia, LHKK, Länsi-Uudenmaan Säästöpankki)

5.3. Alakoululaisten hiihtokisat (liikuntapalvelut, alakoulut)

6.3. Kanneljärven opiston avoimet ovet

12.3. Pilkkikisat (Ruukinpaja)

4.4. Hygieniapassi- koulutus (Vihti Vimma)

8.4. Ruoanlaitto (Karkkilan Martat)

7.5. Unelmien liikuntapäivä (Liikuntapalvelut, alakoulut, nuorisopalvelut)

5.6.-7.6. Nuotta-leiri Marttisissa (Vihti Vimma ja nuorten työpaja – Vihti)

25.6. Retki Kortenimen perinnetilalle sekä Forssaan

Syksy 2019:

23.09. Velkaneuvoja Maarit Salo

11.11. Ravitsemusluento

11.11. Nuorten ehkäisyneuvola

19.11. Päihdeluento, Avominne

27.11. Luksia, ihonhoito

17.12. Mainiokoti

Lokakuussa ja marraskuussa olimme mukana esittävän taiteen keskuksen Sata- ja kaksi salaisuutta- hankkeessa. Hankkeen aikana nuoret ideoivat heijastin- projektin, jossa askarreltiin heijastimia sekä taulut, joihin ihmiset saivat kirjoittaa heille iloa tuottavia asioita.

2.2. Starttivalmennuksen tilastot ja nuorten palaute.

Karkkilassa starttivalmennusta on toteutettu syksystä 2018 saakka. Syksyllä 2018 starttivalmennukseen osallistui 5 nuorta, joista 2 siirtyi valmennusjakson jälkeen Ruukinpajalle ja 1 jatkoi starttivalmennuksessa keväällä 2019. 2 nuorta keskeytti valmennuksen liiallisten poissaolojen takia.

Keväällä 2019 starttivalmennuksessa oli yhteensä 8 nuorta, joista 2 keskeytti valmennuksen. Nuorista 1 siirtyi Ruukinpajalle työkokeiluun ja 1 opiskelemaan, kevään aikana 1 nuori siirtyi starttivalmennuksesta päiväkotiin työkokeiluun. 3 nuorta jatkoi valmennuksessa syksyllä.

Nuorilta kerättiin palautetta starttivalmennuksesta padletin kautta. Padlet valikoitui palautteen antamisen alustaksi sen takia, että nuoret voivat sen kautta antaa palautteen täysin anonyymisti. Nuorilta saatu palaute on ollut positiivista. Starttivalmennus on antanut keinoja itsensä ilmaisuun ja nuoret ovat olleet tyytyväisiä siihen, että ovat voineet vaikuttaa valmennuksen sisältöön. Myös yhteinen ruoanlaitto on ollut nuorten mielestä positiivinen asia starttivalmennuksessa.

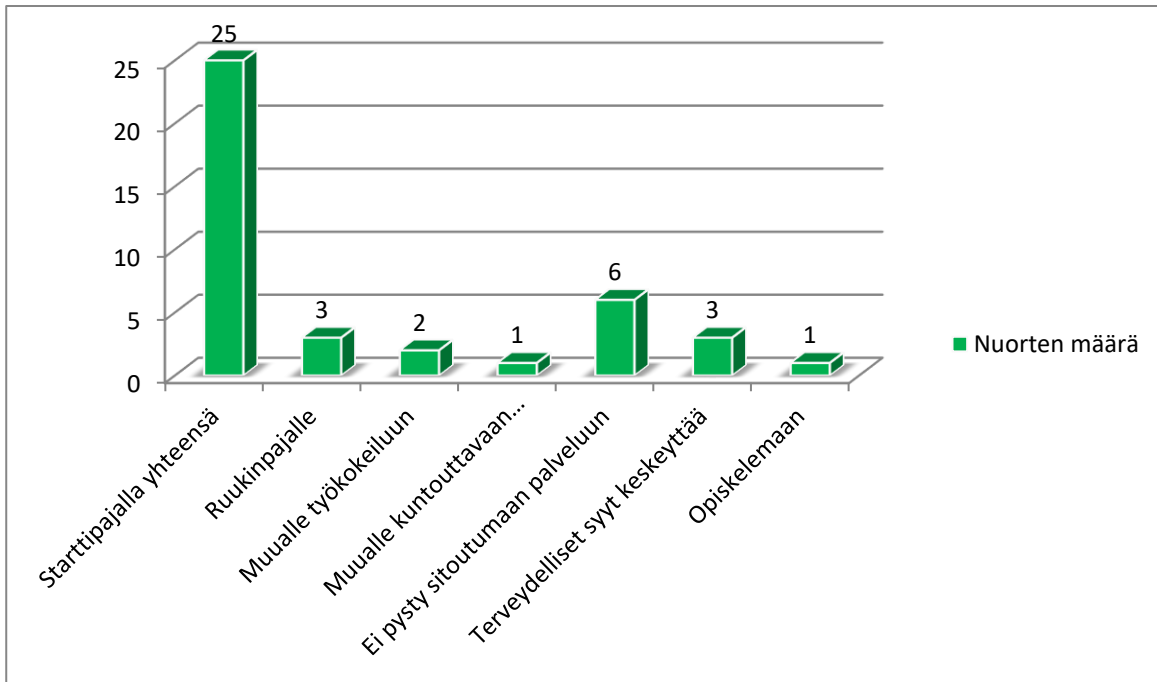
Nuorilta saadun palautteen perusteella starttivalmennus on tuonut sisältöä heidän päiviinsä sekä auttanut heitä arjenhallinnassa. Valmennus on koettu positiivisena ja omia voimavaroja vahvistavana asiana, jonka kautta on oppinut uusia asioita itsestään.

Syksyllä 2019 starttivalmennuksessa oli 7 nuorta. Nuorista 5 ei saanut suoritettua valmennusta loppuun, 3 kohdalla kyseessä oli terveyteen liittyvät seikat, joista yksi nuori jatkoi valmennuksessa keväällä 2020. 2 nuorta ei pystynyt sitoutumaan palveluun.

Starttivalmennukseen osallistuvilta nuorilta kerättiin palautetta siitä, millä tavalla he ovat kokeneet starttivalmennuksen vaikuttaneen omaan arkeensa ja hyvinvointiinsa. Nuorilta saadun palautteen perusteella starttivalmennus on vaikuttanut heidän elämäänsä positiivisella tavalla. Valmennus on tuonut rutiinia arkeen ja siellä on saanut rauhassa pohtia sitä, mitä elämältä haluaa. Nuoret ovat kokeneet, että heidät on hyväksytty valmennusryhmässä juuri sellaisina, kuin he ovat ja he ovat saaneet tuoda omia mielipiteitään julki ilman pelkoa ulkopuoliseksi jäämisestä.

Nuorten palautteessa positiivisena asiana on koettu myös sosiaalistuminen ja arjenhallinnan taitojen vahvistuminen. Arjenhallintaan liittyvistä asioista palautteista nousee esille ruoanlaitto, Kelaan ja TE-toimistoon liittyvät asiat sekä ajankohtaisista asioista keskusteleminen ja sosiaalisten taitojen vahvistuminen.

Keväällä 2020 starttivalmennukseen on osallistunut 5 nuorta, joista 1 on siirtynyt kevään aikana työkokeiluun kirjastolle.

Kuvio: Starttivalmennuksessa mukana olleiden nuorten sijoittuminen.

LÄHTEET:

Bamming, R. 2017. Työpajatoiminta 2016. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Aluehallintovirastojen julkaisuja 30/2017. Vaasa: Länsi- ja SisäSuomen aluehallintovirasto.

Bamming, R. & Hilpinen, M. 2018. Työpajatoiminta 2017. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Aluehallintovirastojen julkaisuja 50 /2018. Vaasa: Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Bamming, R. & Hilpinen, M. 2019. Työpajatoiminta 2018. Valtakunnallisen työpajakyselyn tulokset. Aluehallintovirastojen julkaisuja 72/2019. . Vaasa: Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Ely-keskus 2018. Nuorten työllisyyden seuranta Uudenmaan ELY-keskuksen alueella, tammikuu 2018 [viitattu 27.5.2020]. Saatavissa: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/518034/Nuorisoty%C3%B6tt%C3%B6myyden+seuranta+tammikuu+2018_a/861ce533-fe9e-4969-b72f-3ab2ea549316

Ely- keskus 2020. Nuorisotyöttömyyden seuranta Uudenmaan ELY-keskuksen alueella Uudenmaan ELY-keskus Tammikuu 2020 [viitattu 27.5.2020]. Saatavissa: http://www.ely-keskus.fi/documents/10191/40257510/Nuorisoty%C3%B6tt%C3%B6myyden+seuranta+2020_tammikuu/b45a49d5-53f2-4698-b3cd-1f6f4bf068fe

Hannila- Niemelä M. 2015. Starttivalmennus – mistä on kyse?[viitattu 14.5.2020]. Saatavissa: <http://www.avi.fi/documents/10191/3876111/Mea+Hannila-Niemel%C3%A4,%20Starttivalmennus+++mist%C3%A4%20on+kyse/d3efbb55-39ab-47bc-9f2b-b1bd8fb3f2ee>

Hannila-Niemelä, M. , Oulasvirta- Niiranen, P. & Pietikäinen, R. (toim.). 2016. Starttivalmennuksen menetelmiä ja työskentelytapoja. Valtakunnallinen työpajayhdistys ry. Helsinki.

Kela 2020a[viitattu 27.5.2020]. Saatavissa: http://raportit.kela.fi/ibi_apps/WFServlet?IBIF_ex=NIT089CL

Kela 2020b [viitattu 27.5.2020]. Saatavissa: <https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kunnat-tyomarkkinatuen-laskutus>

Myllynen, S. 2016. Arjen jäljillä. Nuorisobarometri 2015. Julkasuja (Nuorisotutkimusseura) nro 174. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Nuorisoasiain neuvottelukunta, Nuorisotutkimusseura ja tekijät.

Pesu, E. 2018. On saanut sitä rutiini päiviin – starttivalmennuksen toimintamallin luominen Karkkilaan. Opinnäytetyö YAMK, Lahden ammattikorkeakoulu.

Suomen nuorisotyön tilastot. 2020. Aluehallintovirasto [viitattu 15.5.2020]. Saatavissa: <https://nuorisotilastot.fi/#!/fi/party/Nuorten%20m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4%20ty%C3%B6pajoissa/perus/choice-2/prosentit/whiteblue/Koko%20maa/Koko%20maa///Mit%C3%A4%20kautta%20valmentautajat%20ovat%20ohjautuneet%20ty%C3%B6pajalle%3F%2C%20nuoret/null/kunta/donut/%22%22//%22%22///null/////e30=>

Työ- ja elinkeinoministeriö 2017. Nuorisotakuu [viitattu 15.5.2020]. Saatavissa: <http://nuorisotakuu.fi/tietoa-nuorisotakuusta>

Valtakunnallinen työpajayhdistys 2020. Hallitusohjelmataavoitteet 2019- 2023 [viitattu 15.5.2020]. Saatavissa: <https://www.tpy.fi/vaikuttaminen/vaikuttamiskampanjat-ja-materiaalit/hallitusohjelmataavoitteet-2019-2023/>

Valtakunnallinen työpajayhdistys 2016. Starttivalmennus [viitattu 27.5.2020]. Saatavissa: <http://www.tpy.fi/kehittaminen/sosiaalinenkuntoutus/>

Välimäki, K. 2007. Nuorelle turvattava erilaiset aikuistumisen polut. Teoksessa Tarvainen, T., Pietiläinen V. ja Kuure, T. (toim.) Nuoret eivät odota. Palvelurakenteen muutos nyt. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2007:61. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö, 21-26.